

Grændse med Hensyn til Fæsternes Andeel i deres i Fæste havende Sæder. Desuden staaer dette Princip ogsaa ganske i Analogie med de Grundfæstninger, som den forrige Indenrigsminister har vedkjendt sig som Regel for Fæstegodsels Overgang til Selveiendom.

Forsaavidt som den høitagtede Indenrigsminister under Sagens Behandling har søgt at godtgjøre det Fortrin, Selveiendom har fremfor Fæste, og har argumenteret fra de Exempler, man har paa, at Bønderne i kort Tid, efterat de ere blevne Selveiere, ere gaaede frem til en betydelig Velstand, da har den høitagtede Indenrigsminister fuldkommen Ret; jeg kjender ogsaa flere saadanne Exempler. Men, naar den høitagtede Minister endvidere har udtalt, at Diebliffet nu var gunstigt paa Grund af, at Eiendommene ere sunkne i Priis, da kan jeg ikke være saa ganske enig med ham; thi vel er det sandt, at Eiendommene ere sunkne i Priis, men det er ligesaa sandt, at Folkets pecuniaire Forhold ere i høi Grad forandrede, og Arbeidskraften i den Grad fordyret, saa at jeg ikke troer, at Diebliffet er mere gunstigt for Fæsterne nu, end før 1848, da Krigen udbrød; det er mig desuden ogsaa bekjendt, at de Bønder, som nu nylig have kjøbt, endog for en temmelig moderat Priis, for 3 a 400 Rbd. pr. Tønde Hartkorn, dog paa Grund af vore nuværende Omstændigheder ville for største Deelen have meget ondt ved at udrede Udgifterne.

Det var blot disse Bemærkninger, jeg vilde tillade mig; endnu skal jeg kun tilføie, at jeg, i Genhold til hvad jeg har yttret, agter at stemme for Loven, idet jeg ikke troer, den er saa ufuldständig, som fra enkelte Sider er udtalt, og derfor mener, at det er bedst at prøve den som Lov.

Naben: Ikke skal jeg igjen trætte det ærede Thing ved at omtale det, som jeg forleden havde den Ære at berøre, og jeg troer, at jeg saameget mere kan undlade dette, som meget Lidet af det, jeg dengang sagde, er blevet modsagt, og endnu Mindre deraf er blevet gjendrevet. Man har imidlertid villet hentet et Argument fra mine Uttringer deri, at man under vort absolute Kongedømme oftere havde tilladt sig lignende Indgreb i de fideicommissariske Rettigheder, ligesom at man senere havde

gjort noget lignende under det nuværende ansvarlige Ministerium; jeg kan imidlertid ikke antage, at disse Argumenter tale imod hvad jeg har sagt. Mig er aldeles intet Tilfælde bekjendt, hvor den ældre souveraine Regjering har opløst noget Fideicommis, uden forud at have spurgt Familien om dens Samtykke; det er vel sandt, som en høitæret Rigsdagsmand igaar yttrede, at man trindtom i Landet kunde finde gamle, nu ødelagte Fideicommisser, men fra dette Tilfælde, at Fideicommisser ere gaaede istykker, kan man aldeles ikke slutte sig dertil, at de ere gaaede istykker med Bold og med Uret. Jeg er vis paa, at selv den ivrigste Under af Selveiendom her i Salen ikke skal kunne ønske, at Sligt ofte paa den Maade, hvorpaa det er skeet, skal finde Sted. Der var en Tid i Danmark, mine Herrer! da den almindelige Velstand og Belysning var kneblet og bunden, da en Tønde Hvede ikke veiede mere i Pungen end en Tønde Havre nu, der var en Tid, da en Skov faldt paa Auctionsbordet for Hammeren for ringere Priis, end et Træ nu falder i Skoven, da det blev anseet for en Ulykke at eie Bøndergaarde, da man maatte betale Bønderne for at overtage Gaardene, da Bonden i lange Aaremaal hverken svarede herstabelige Afgifter eller, og endnu mindre, Noget til Staten. Dengang, mine Herrer! gif mange Fideicommisser tilgrunde, efterat Fideicommisbesidderen havde af sin egen Lomme i mange Aar udredet baade det Æne og det Andet; den Tid gif mange hundrede Selveierbønder fra deres Gaarde, medens Fæstebønderne kun tildeels bleve hængende derved, understøttede af Fideicommissbesidderens Penge. — Mange Fideicommisser gif dengang tilgrunde, men paa den lovlige Maade af Verden. Siden Krigen, siden Pengesforandringen gif den danske Velstand i mange Aar bestandigt tilbage, Fideicommisserne kunde ikke udrede de aarlige Skatter, derfor gif de til den souveraine Regjering med Ansøgning om, at de maatte laane Penge, og dertil gav de fideicommissberettigede Familier med største Glæde deres Samtykke, thi de meente, at Fideicommisserne derved kunde sfaanes, men Lidene bleve omtrent til 1820 daarligere og daarligere, og mange Fideicommisser kunde ikke bestaae længere, derfor maatte